

บทที่ 2

เปรียบเทียบรูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในทั้งสองภาษา

ในบทนี้จะ เป็นการ เปรียบ เทียบรูปตามโครงสร้างผิวที่ปรากฏ และโครงสร้างลึกของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธตามข้อมูลของทั้งภาษากรุง เทพฯ และภาษาอุรธานีที่รวบรวมมาได้ เพื่อแสดงให้เห็นความคล้ายคลึง และความแตกต่างระหว่างคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธทั้ง 2 ภาษา

ความคล้ายคลึงและความแตกต่างของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธระหว่างทั้งสองภาษาในค้ำรูปนั้นอาจจะแยกวิเคราะห์ ได้ เป็น 3 ค้ำคือ

- ก. ส่วนท้ายคำถาม
- ข. ลักษณะการเกิดร่วมกับ เนื้อความส่วนต้นของส่วนท้ายคำถาม
- ค. ลักษณะโครงสร้างลึกของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ซึ่งทั้ง 3 ค้ำ มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ส่วนท้ายคำถาม

"ส่วนท้ายคำถาม" ก็คือ คำหรือโครงสร้าง หรือวลีที่สามารถนำไปต่อท้ายประโยคบอกเล่า หรือปฏิเสธแล้วทำให้ประโยคนั้นมีความหมาย เป็นคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธขึ้น

ลักษณะทางโครงสร้างของส่วนท้ายคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ของทั้งสองภาษาอาจจะแบ่งออกได้ เป็น 3 ชนิดใหญ่ ๆ ดังนี้

- 1) ส่วนท้ายคำถามที่เป็นหน่วยเดียว
- 2) ส่วนท้ายคำถามที่มีส่วนประกอบ 2 ส่วน
- 3) ส่วนท้ายคำถามที่มีส่วนประกอบ 3 ส่วน

ซึ่งแต่ละชนิดมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ส่วนท้ายคำถามที่เป็นหน่วยเดียว

ส่วนท้ายคำถามชนิดนี้ได้แก่ คำพยางค์เดียวซึ่งอยู่ท้ายประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ซึ่งในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะกำหนดเรียกว่า "คำลงท้ายคำถาม"

คำลงท้ายคำถาม นี้ อาจแยกย่อย เป็นชนิดย่อยตามลักษณะของรูปที่ปรากฏในทั้งสองภาษาดังต่อไปนี้

2.1.1.1 ภาษากรุงเทพฯ

คำลงท้ายคำถาม ในภาษากรุงเทพฯ มี 2 ชนิดย่อย คือ

ก. ชนิดที่มีรูปคล้ายคำปฏิเสธ ได้แก่ ไหม ซึ่งมีรูปคำใกล้เคียงกับคำปฏิเสธ ไม่ คำนี้อาจจะมีรูปคำแปรไปเป็น มัย ในภาษาพูดอย่างไม่เป็นทางการก็ได้

ตัวอย่างเช่น

(1) ก. คุณจะไปโรงเรียนไหม

ข. นายจะไปโรงเรียนมัย

ข. ชนิดที่มีรูปเหมือนคำสันธานให้เลือกเอาซึ่งอาจเป็นคำเดียวกันก็ได้ ได้แก่คำว่า หรือ ซึ่งอาจจะมีการแปรไปเป็นภาษาพูดไม่เป็นทางการว่า เทรอ และ เรอะ และในบางครั้ง เสียง ร อาจจะเปลี่ยนเป็นเสียง ล ก็ได้ เช่น เทลอ และ เลอะ

ตัวอย่างเช่น

(2) ก. คุณไปตลาดหรือ

ข. คุณไปตลาดเทรอ

ค. คุณไปตลาดเรอะ

2.1.1.2 ภาษาอุตรธานี

คำลงท้ายคำถามในภาษาอุตรธานีมี 3 ชนิดย่อย คือ

ก. ชนิดที่เหมือนคำปฏิเสธ ได้แก่ bɔ̌ɔ หรืออาจจะมีการแปรไปเป็น bɔ̌? เมื่อพูดโดยไม่แสดงความอ่อนหวานชวนฟัง ก็ได้

ตัวอย่างเช่น

(3) ก. cāw sǐ? paj lɔ̌ŋliān bɔ̌ɔ

"คุณจะไปโรงเรียนไหม"

ข. cāw sǐ? paj lɔ̌ŋliān bɔ̌?

"คุณจะไปโรงเรียนไหม"

ข. ชนิดที่คล้ายคำปฏิเสธ ได้แก่ bɔ̌ɔ หรืออาจจะมีการแปรไปเป็น bɔ̌? เมื่อพูดโดยไม่แสดงน้ำหนักของอารมณ์ระหลาดใจมากกว่าปกติ ก็ได้

ตัวอย่างเช่น

(4) ก. cāw paj talàat bɔ̌ɔ

"คุณไปตลาดหรือ"

ข. caw paj talàat b^o?

"คุณไปตลาดหรือ"

ค. ชนิดที่ไม่เหมือนทั้งคำปฏิเสธและคำสันธาน ได้แก่

tii และ waa, tii อาจจะมีรูปแปรไปเป็น ti? เมื่อพูดโดยไม่แสดงน้ำหนักของอารมณ์ประหลาดใจก็ได้

ตัวอย่างเช่น

(5) ก. caw paj talàat tii

ข. caw paj talàat ti?

ค. caw paj talàat waa

"คุณไปตลาดหรือ"

จะเห็นได้ว่าทั้งสองภาษามีความแตกต่างกันใน 2 ประเด็นสำคัญคือ

1) มีจำนวนคำลงท้ายคำถามไม่เท่ากัน คือ ในภาษากรุงเทพฯ ถ้าไม่นับรูปแปร มี 2 ชนิด 2 หน่วย คือ ไหม กับ หรือ, ในภาษาอุรธานี ถ้าไม่นับรูปแปร มี 3 ชนิด 4 หน่วย คือ b^o, b^o และ tii กับ waa

2) ในภาษากรุงเทพฯ มีหน่วยที่คล้ายคำปฏิเสธ และหน่วยที่เหมือนคำสันธาน ส่วนในภาษาอุรธานี มีหน่วยที่คล้ายคำปฏิเสธอยู่ 2 หน่วย คือ หน่วยหนึ่งห้องเสียงกับคำปฏิเสธ ได้แก่ b^o และอีกหน่วยหนึ่งคล้ายคำปฏิเสธ ได้แก่ b^o ในภาษาอุรธานีไม่มีหน่วยที่เหมือนหรือคล้ายคำสันธาน แต่มีหน่วยเฉพาะเพิ่มมาอีก 2 หน่วยคือ tii และ waa

2.1.2 ส่วนท้ายคำที่มีส่วนประกอบ 2 ส่วน

พวกนี้จะประกอบขึ้นด้วย ส่วนที่เป็นคำหรือพยางค์ 2 คำ หรือ 2 พยางค์ นำมาวางไว้ท้ายประโยค ทำให้ประโยคนั้นกลายเป็นคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ส่วนท้ายคำถามชนิดนี้เกิดจากการประสมกันของคำหลายชนิดและหน้าที่ ผู้วิจัยได้แบ่งส่วนท้ายคำถามที่เป็นคำสองส่วนทั้งในภาษากรุงเทพฯ และในภาษาอุรธานี ไว้เป็น 2 พวกย่อย คือ

2.1.2.1 พวกที่ประกอบด้วยคำสันธานและคำปฏิเสธ

ในภาษากรุงเทพฯ มีอยู่ 2 หน่วยคือ หรือไม่ และ หรือไม่ ส่วนในภาษาอุรธานี มีอยู่หน่วยเดียวคือ hu? b^o (หรือ lu? b^o)

ตัวอย่างภาษากรุงเทพฯ

(6) ก. ท่านเห็นด้วยหรือไม่

ข. คุณเห็นด้วยหรือเปล่า

ค. คุณเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

ตัวอย่างภาษาอุตรธานี

(7) ก. ph̄v̄n h̄en nām h̄u? b̄oo

"ท่านเห็นด้วยหรือไม่"

ข. ph̄v̄n h̄en nām l̄u? b̄oo

"ท่านเห็นด้วยหรือไม่"

ลักษณะสำคัญของภาษารุงเทพา ที่ต่างไปจากภาษาอุตรธานีก็คือ ภาษารุงเทพา มีส่วนท้ายคำถาม หรือเปล่า ซึ่งคำว่า เปล่านี เป็นรูปแทนที่เรียกว่า รูปแทนปฏิเสธ (Negative pro-form)¹ คือ เป็นรูปแทนของอนุประโยคปฏิเสธหลังคำสันธานให้เลือก เอาของประโยคที่มีเนื้อความให้เลือก เอาอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเนื้อความส่วนหน้าเป็นบอกเล่า ส่วนเนื้อความส่วนหลังเป็นปฏิเสธ (โปรดอ่านเพิ่มเติมในข้อ 2.3.1)

ส่วนในภาษาอุตรธานีนั้น มีคำปฏิเสธหลังคำสันธาน คือ คำปฏิเสธ b̄oo ซึ่งมีความหมายและลักษณะหน้าที่เหมือนคำปฏิเสธ ไม่ ในภาษารุงเทพา เท่านั้น

2.1.2.2 พวกที่ประกอบด้วยคำกริยาบางประเภทและคำลงท้ายคำถาม

"คำกริยาบางประเภท" เป็นกลุ่มคำกริยาพวกหนึ่งที่มีความหมายไปในทำนองเดียวกัน สามารถใช้แทนที่กันได้ตามแต่ความต้องการในการสื่อความหมายของผู้พูด ดังข้อมูลจากทั้งสองภาษา ดังต่อไปนี้

	ภาษารุงเทพา	ภาษาอุตรธานี
คำกริยาที่มีความหมายแสดง-		
ความเห็นชอบ	ใช่	m̄ēn
คำกริยาที่มีความหมายแสดง-		
ความถูกต้อง	ถูก	th̄umk̄i

¹Sirinee Santaputra, "Presuppositions in Thai Yes/No Questions", Working Papers in Linguistics, Vol. 12, No.2 (May-August, 1980), pp. 93-113.

caw paj talaat thee bōo กริยา "thee" มีความหมาย
แสดงความแน่นอนไม่คลาดเคลื่อน
ในภาษารุงเทพา ส่วนท้ายคำถามลักษณะนี้มีอยู่ 2 หน่วย ดังต่อไปนี้

นี่คือ

1. "ไช้" โหม
2. "ไช้" หรือ

ส่วนในภาษาอุตรธานี มีอยู่ 4 หน่วย ดังต่อไปนี้คือ

1. "mēen" bōo
2. "mēen" bōo
3. "mēen" tii
4. "mēen" waa

สำหรับ "คำลงท้ายคำถาม" นั้น ในภาษารุงเทพา มี 2 ชนิดย่อย
แต่ในภาษาอุตรธานีมี 3 ชนิดย่อย ดังนั้นจึงอาจแบ่งกล่าวถึงทีละภาษา ดังนี้

2.1.2.2.1 ภาษารุงเทพา

มี 2 ชนิดย่อย ดังนี้

- ก. พวกที่ประกอบด้วย กริยา "ไช้" และคำลงท้าย

คำถามที่คล้ายคำปฏิเสธ

ในภาษารุงเทพา มีส่วนท้ายคำถามลักษณะนี้

อยู่หน่วยเดียวคือ "ไช้" โหม ซึ่งอาจมีรูปเป็น "ไช้" มัย

ตัวอย่างเช่น

- (8) ก. ปากกานี้ด้ามละสามบาทไช้โหม
- ข. ปากกานี้ด้ามละสามบาทไช้มัย

- ข. พวกที่ประกอบด้วย กริยา "ไช้" และคำลงท้าย

คำถามที่เหมือนคำสั่งชาน

ในภาษารุงเทพา มีส่วนท้ายคำถามลักษณะนี้อยู่

หน่วยเดียว คือ "ไช้" หรือ ซึ่งอาจจะมีรูปแปรเป็น "ไช้" เทรอ, "ไช้" เระอะ, "ไช้" เทลอ,
"ไช้" เลอะ ก็ได้

ตัวอย่างเช่น

- (9) ที่เขาลือกันนั้นจะจริงหรือ

2.1.2.2.2 ภาษาอุครธานี

มี 3 ชนิดย่อย ดังนี้

ก. พวกที่ประกอบด้วย กริยา "mēen" และคำ

ลงท้ายคำถามที่เหมือนคำปฏิเสธ

ในภาษาอุครธานี มีส่วนท้ายคำถามลักษณะนี้อยู่

หน่วยเดียว คือ "mēen" bōo ซึ่งอาจจะมีรูปแปรเป็น "mēen" bō?

ตัวอย่างเช่น

(10) ก. paàkkaa nīi dāam lā? sām bāat mēen bōo

ข. paàkkaa nīi dāam lā? sām bāat mēen bōo

"ปากกาที่ด้ามละสามบาทใช่ไหม"

ข. พวกที่ประกอบด้วย กริยา "mēen" และคำ

ลงท้ายคำถามที่คล้ายคำปฏิเสธ

ในภาษาอุครธานี มีส่วนท้ายคำถามลักษณะนี้อยู่

หน่วยเดียวคือ "mēen" bōo ซึ่งอาจมีรูปแปร เป็น "mēen" bō?

ตัวอย่างเช่น

(11) thīi khaw sàa kan hàn? ?īi līi bōo

"ที่เขาถือกันนั้นจริงหรือ"

ค. พวกที่ประกอบด้วย กริยา "mēen" และคำ

ลงท้ายคำถามที่ไม่คล้ายทั้งคำปฏิเสธและคำสันธาน

ในภาษาอุครธานีมีส่วนท้ายคำถามลักษณะนี้อยู่

2 หน่วย คือ "mēen" tīi (ซึ่งอาจมีรูปแปรเป็น "mēen" tī? หรือ "mēen" tē?)

และ "mēen" wāa

ตัวอย่างเช่น

(12) ก. thīi khaw sàa kan hàn ?īi līi tīi

ข. thīi khaw sàa kan hàn ?īi līi wāa

"ที่เขาถือกันนั้นจริงหรือ"

ลักษณะแตกต่างที่สำคัญของส่วนท้ายคำถามในภาษาอุครธานี คือ

การมีส่วนท้ายคำถามที่มีจำนวนมากกว่า อันเป็นผลมาจาก การที่ภาษาอุครธานีมีคำลงท้ายคำถาม

จำนวนมากกว่านั่นเอง อันได้แก่ tii และ waa ซึ่งล้วนเป็นคำลงท้ายคำถามที่มีลักษณะพิเศษโดยต่างจาก bvoo และ bvoo โดยที่ bvoo, tii และ waa อาจเทียบความหมายได้กับ หรือ ในภาษารุงเทพา

2.1.3 ส่วนท้ายคำถามที่มีส่วนประกอบ 3 ส่วน

ส่วนท้ายคำถามที่มีส่วนประกอบ 3 ส่วน มีอยู่ 2 กลุ่มย่อย ในภาษารุงเทพา และ 3 กลุ่มย่อย ในภาษาอุครธานี ซึ่งอาจแบ่งกล่าวถึงทีละภาษาดังนี้

2.1.3.1 ภาษารุงเทพา

มี 2 กลุ่มย่อย ดังนี้

ก. พวกที่ประกอบด้วย กริยา "ใช่" + คำสันธาน + คำปฏิเสธ
ในภาษารุงเทพา มี 2 หน่วย ได้แก่ "ใช่" หรือไม่ และ "ใช่" หรือเปล่า ซึ่ง "ใช่" หรือไม่ อาจมีรูปแปรเป็น "ใช่" หรือไม่ "ใช่"

ตัวอย่างเช่น

(13) ก. ท่านได้รับเงินแล้วใช่หรือไม่

ข. ท่านได้รับเงินแล้วใช่หรือเปล่า

ข. พวกที่ประกอบด้วย คำปฏิเสธ + กริยา "ใช่" + คำลงท้าย

คำถามที่เหมือนคำสันธาน

ในภาษารุงเทพา มีส่วนท้ายคำถามลักษณะนี้อยู่เพียงหน่วยเดียวคือ ไม่"ใช่" หรือ ซึ่งอาจจะมีรูปแปรเป็น ไม่"ใช่" เหนอ, ไม่"ใช่" เราะ, ไม่"ใช่" เหลอ และ ไม่"ใช่" เละ

ตัวอย่างเช่น

(14) ก. ท่านอ่านจดหมายแล้วไม่ใช่หรือ

ข. เธออ่านจดหมายแล้วไม่ใช่เหนอ

ค. แกอ่านจดหมายแล้วไม่ใช่เราะ

2.1.3.2 ภาษาอุครธานี

มี 3 กลุ่มย่อย ดังนี้

ก. พวกที่ประกอบด้วย กริยา "meēn" + คำสันธาน + คำปฏิเสธ

ในภาษาอุครธานีมีหน่วยเดียว คือ "meēn" hu? bvoo ซึ่งอาจมี

รูปแปรเป็น "meēn" hu? bvoo "meēn"

(15) phv̄n dâj hāp ṅvn lē̄ew meēn hu? bvoo

"ท่านได้รับเงินแล้วใช่หรือไม่"

ข. พวกที่ประกอบด้วย คำปฏิเสธ + กริยา "มเียน" + คำ
ลงท้ายคำถามที่คล้ายคำปฏิเสธ

ในภาษาอุดรธานี มีหน่วยเดียว คือ bᵛᵛ "mēen" bᵛᵛ
ซึ่งอาจจะมีรูปแปร เป็น bᵛᵛ "mēen" bᵛ? ก็ได้

ตัวอย่างเช่น

(16) ก. phᵛᵛn ?āan cõtmaaǰ lēew bᵛᵛ mēen bᵛᵛ

ข. phᵛᵛn ?āan cõtmaaǰ lēew bᵛᵛ mēen bᵛ?

"ท่านอ่านจดหมายแล้วไม่ใช่หรือ"

ค. พวกที่ประกอบด้วย คำปฏิเสธ + กริยา "มเียน" + คำลง
ท้ายคำถามที่ไม่คล้ายทั้งคำปฏิเสธและคำสันธาน

ในภาษาอุดรธานีมี 2 หน่วย คือ bᵛᵛ "mēen" tii ซึ่งอาจมี
รูปแปร เป็น bᵛᵛ "mēen" ti? หรือ bᵛᵛ "mēen" te? และ bᵛᵛ "mēen" waa ซึ่ง
ไม่มีรูปแปร

ตัวอย่างเช่น

(17) ก. phᵛᵛn ?āan cõtmaaǰ lēew bᵛᵛ mēen tii

ข. phᵛᵛn ?āan cõtmaaǰ lēew bᵛᵛ mēen ti?

ค. phᵛᵛn ?āan cõtmaaǰ lēew bᵛᵛ mēen waa

"ท่านอ่านจดหมายแล้วไม่ใช่หรือ"

จะ เห็นได้ว่าทั้งในภาษารุงเทพฯ และภาษาอุดรธานีต่าง
ก็มีลักษณะส่วนท้ายคำถามที่มีส่วนประกอบ 3 ส่วน คล้ายคลึงกันในระบบของโครงสร้าง แต่ส่วนท้าย
คำถามในภาษาอุดรธานีมีมากกว่าในภาษารุงเทพฯ เล็กน้อย เนื่องจากในภาษาอุดรธานีมีคำลงท้าย
คำถามมากกว่า คือ tii และ waa ดังกล่าวมาในตอนต้น

ตารางที่ 1

สรุปเปรียบเทียบโครงสร้างของส่วนท้ายคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธทั้ง 2 ภาษา (สรุปจากข้อ 2.1)

ส่วนท้าย คำถาม ภาษา	2.1.1 คำลงท้าย คำถาม	2.1.2		2.1.3			
		ส่วนท้ายคำถามที่มีส่วนประกอบ 2 ส่วน		ส่วนท้ายคำถามที่มีส่วนประกอบ 3 ส่วนขึ้นไป			
		2.1.2.1	2.1.2.2	ก.	ข	ค	ง
		สันธาน + ปฏิเสธ	{ "ใช่" } + คำลงท้าย { "ม็เ็น" }	{ "ใช่" } + สันธาน + คำปฏิเสธ	คำปฏิเสธ + "ใช่" + คำลงท้าย เหมือนสันธาน	คำปฏิเสธ + "ม็เ็น" + บ๊อ	คำปฏิเสธ + "ม็เ็น" + { tii } { waa }
กรุงเทพฯ	ก. ไหม ข. หรือ	หรือไม่ หรือเปล่า	ก. "ใช่" ไหม ข. "ใช่" หรือ	"ใช่" หรือไม่ "ใช่" หรือเปล่า	ไม่ "ใช่" หรือ		
อุดรธานี	ก. บ๊อ ข. บ๊อ ค. tii, waa	hũ? บ๊อ	ก. "ม็เ็น" บ๊อ ข. "ม็เ็น" บ๊อ ค. "ม็เ็น" tii, "ม็เ็น" waa	"ม็เ็น" hũ? บ๊อ		บ๊อ "ม็เ็น" บ๊อ	บ๊อ "ม็เ็น" tii, บ๊อ "ม็เ็น" waa

หมายเหตุ "ใช่" คือ คำกริยาบางประเภทที่ใช้ในการถามได้ เช่น ใช่, ถูก, จริง, แน่, ในภาษากรุงเทพฯ "ม็เ็น" คือ คำกริยาบางประเภทที่ใช้ในการถามได้ เช่น m̄ēn, thũk, ?ii, lii, th̄ē ในภาษาอุดรธานี

2.2 ลักษณะการเกิดร่วมของส่วนท้ายคำถามกับ เนื้อความส่วนต้นในประโยค

จากข้อมูลที่ผ่านมา เราพบว่าประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ในทั้งสองภาษาประกอบขึ้นด้วยเนื้อความส่วนต้น ซึ่งอาจจะ เป็นประโยคบอกเล่า หรือประโยคปฏิเสธก็ได้ แล้วจึงตามด้วยส่วนท้ายคำถามชนิดต่าง ๆ เมื่อวิเคราะห์การเกิดร่วมแล้ว พบว่าส่วนท้ายคำถาม ในทั้งสองภาษาสามารถใช้การเกิดร่วมเป็นเกณฑ์จำแนกส่วนท้ายคำถามในทั้งสองภาษาได้เป็น 2 ชนิด คือ

2.2.1 ส่วนท้ายคำถามที่เกิดกับประโยคบอกเล่าได้เท่านั้น

ในภาษากรุงเทพา มีส่วนท้ายคำถามลักษณะนี้อยู่ 2 หน่วย ได้แก่ ไหม และ หรือไม่ ซึ่ง ไหม อาจจะมีรูปแปรเป็น มัย

ในภาษาลูครธานี มีอยู่ 2 หน่วย ได้แก่ b^{oo} และ hu[?] b^{oo} ซึ่ง b^{oo} อาจจะมีรูปแปรเป็น b^o?

2.2.2 ส่วนท้ายคำถามที่เกิดกับประโยคบอกเล่า หรือปฏิเสธ ก็ได้

ในภาษากรุงเทพา มีส่วนท้ายคำถามลักษณะนี้อยู่ 7 หน่วย ได้แก่ หรือ (ซึ่งอาจมีรูปแปรเป็น เทรอ, เรอะ, เทลอ, เลอะ), "ใช่" ไหม (ซึ่งอาจมีรูปแปรเป็น "ใช่" มัย), "ใช่" หรือ (ซึ่งอาจมีรูปแปรเป็น "ใช่" เทรอ, "ใช่" เรอะ, "ใช่" เทลอ, "ใช่" เลอะ), "ใช่"หรือไม่, "ใช่"หรือเปล่า, ไม่"ใช่"หรือ (ซึ่งอาจมีรูปแปรเป็น ไม่"ใช่"เทรอ, ไม่"ใช่"เรอะ, ไม่"ใช่"เทลอ, ไม่"ใช่"เลอะ) และ หรือเปล่า

ในภาษาลูครธานี มีอยู่ 11 หน่วย ได้แก่ b^{oo} (ซึ่งอาจมีรูปแปรเป็น b^o?), tii (ซึ่งอาจมีรูปแปรเป็น ti? หรือ te?), waa, "m^{ee}en" b^{oo} (ซึ่งอาจมีรูปแปรเป็น "m^{ee}en b^{oo}?), "m^{ee}en" b^{oo} (ซึ่งอาจมีรูปแปรเป็น "m^{ee}en" b^o?), "m^{ee}en" tii (ซึ่งอาจมีรูปแปรเป็น "m^{ee}en" ti?), "m^{ee}en" waa, "m^{ee}en" hu[?] b^{oo}, b^{oo} "m^{ee}en" b^{oo} (ซึ่งอาจมีรูปแปรเป็น b^{oo} "m^{ee}en" b^o?), b^{oo} "m^{ee}en" tii (ซึ่งอาจมีรูปแปรเป็น b^{oo} m^{ee}en ti? หรือ b^{oo} "m^{ee}en" te?), และ b^{oo} "m^{ee}en" waa

ตารางที่ 2

สรุป เปรียบ เทียบลักษณะการ เกิดร่วม ของส่วนท้ายคำถามกับเนื้อ ความส่วนต้น ในประโยค

ลักษณะการ เกิดร่วม ภาษา	ส่วนท้ายคำถามที่เกิดร่วมกับ ประโยคบอกเล่าได้เท่านั้น	ส่วนท้ายคำถามที่เกิดร่วมกับประโยคบอกเล่าหรือประโยคปฏิเสธก็ได้	
กรุงเทพฯ	ไหม หรือไม่	หรือ หรือเปล่า "ใช่" ไหม "ใช่" หรือ	"ใช่" หรือไม่ "ใช่" หรือเปล่า ไม่ "ใช่" หรือ
อุตรธานี	b ^{oo} hu? b ^{oo}	b ^{oo} t ⁱⁱ waa "m ^{ee} n" b ^{oo} "m ^{ee} n" b ^{oo} "m ^{ee} n" t ⁱⁱ "m ^{ee} n" waa	"m ^{ee} n" hu? b ^{oo} b ^{oo} "m ^{ee} n" b ^{oo} b ^{oo} "m ^{ee} n" t ⁱⁱ b ^{oo} "m ^{ee} n" waa

2.3 ลักษณะโครงสร้างลึกของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ทั้ง 2 ภาษา

หลังจากที่พิจารณาข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ลักษณะของส่วนท้ายคำถามและลักษณะการเกิดร่วมกับ เนื้อความที่อยู่ข้างหน้า ทำให้เราอาจจะพิจารณา เปรียบเทียบประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในทั้ง 2 ภาษา ได้อีกแห่งหนึ่งคือ โครงสร้างลึก โครงสร้างลึกได้มาจากการวิเคราะห์โครงสร้างพื้นผิวของรูปประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ซึ่งผู้วิจัยจะจำแนก เป็น 5 ชนิด คือ

- ก. ชนิดที่ประกอบด้วย ประโยคบอกเล่า + สันธาน + คำปฏิเสธ (+ กริยาของประโยคบอกเล่า)
- ข. ชนิดที่ประกอบด้วย ประโยคบอกเล่า + คำลงท้ายคำถามที่มีที่มาจากคำปฏิเสธ
- ค. ชนิดที่ประกอบด้วย ประโยคบอกเล่าหรือปฏิเสธ + สันธาน + รูปแทนปฏิเสธ
- ง. ชนิดที่ประกอบด้วย ประโยคบอกเล่า หรือปฏิเสธ + คำลงท้ายคำถาม
- จ. ชนิดที่ประกอบด้วย

ประโยคบอกเล่า หรือปฏิเสธ + "ใช่" หรือ "meēn" $\left\{ \begin{array}{l} + \text{สันธาน} + \text{คำปฏิเสธ} \\ + \text{คำลงท้ายคำถามที่มีที่มาจากคำปฏิเสธ} \\ + \text{สันธาน} + \text{รูปแทนปฏิเสธ} \\ + \text{คำลงท้ายคำถาม} \end{array} \right\}$

มีรายละเอียดแต่ละชนิดดังนี้

2.3.1 ประโยคบอกเล่า + สันธาน + คำปฏิเสธ (+กริยาของประโยคบอกเล่า)

ในข้อ 2.2 การเกิดร่วมกับ เนื้อความส่วนต้นของส่วนท้ายคำถาม เราพบปรากฏการณ์อย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับข้อนี้ คือ การที่เนื้อความส่วนต้นของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธจะต้อง เป็นบอกเล่าเสมอ ถ้ามีส่วนท้ายคำถามว่า หรือไม่ และ hu? boō ในภาษากรุงเทพฯ และอุดรธานีตามลำดับ

ตัวอย่างภาษากรุงเทพฯ

- (18) ก. คุณจะไปโรงเรียนหรือไม่
- ข. คุณจะไปโรงเรียนหรือไม่ไปโรงเรียน
- ค. * คุณจะไม่ไปโรงเรียนหรือไม่¹

¹ประโยคที่มีเครื่องหมาย * อยู่ข้างหน้า หมายถึงประโยคนั้นคิดไวยากรณ์ของภาษา

ตัวอย่างภาษาอุดรธานี

(19) ก. caw si? paj lōonliān hu? bōw

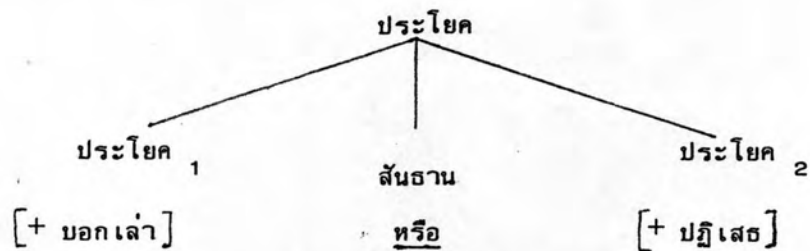
"คุณจะไปโรงเรียนหรือไม่"

ข. caw si? paj lōonliān hu? bōw paj lōonliān

"คุณจะไปโรงเรียนหรือไม่ไปโรงเรียน"

ค. *caw si? bōw paj lōonliān hu? bōw¹

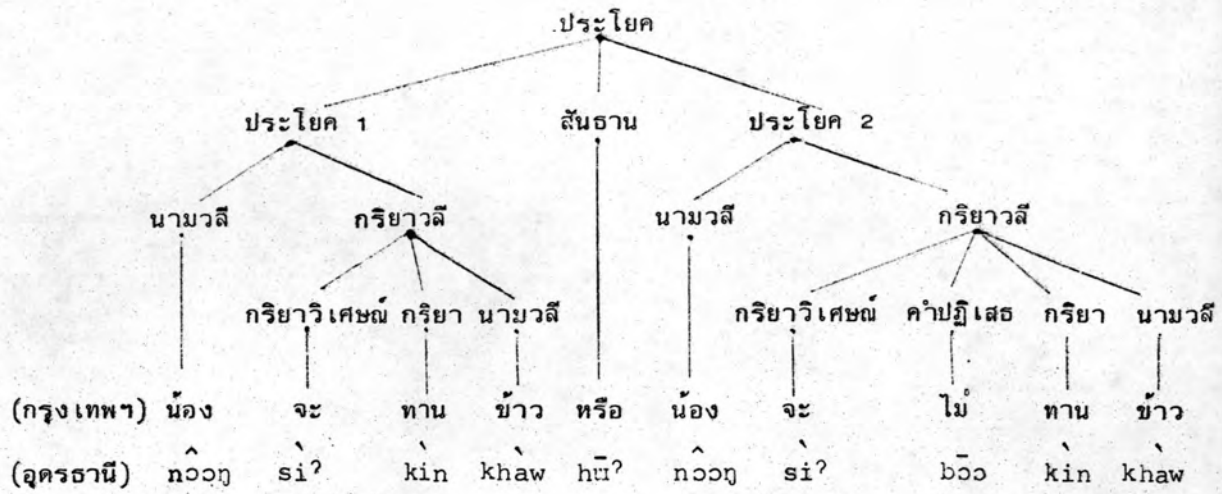
การที่เนื้อความส่วนต้นต้องเป็นบอกเล่าเท่านั้นในขณะที่ส่วนหลังมีสันธาน และคำปฏิเสธ และอาจจะมีกริยาตามมาด้วย ซึ่งอาจจะ เป็นกริยาของประโยคในเนื้อความส่วนต้น ทำให้เราพอจะลงความเห็นได้ว่า โครงสร้างชนิดนี้มีโครงสร้างหลักที่ประกอบด้วย ประโยคบอกเล่า และประโยคปฏิเสธ ซึ่งเชื่อมกันอยู่ด้วยสันธาน หรือ

โดยที่ทั้งประโยค 1 และประโยค 2 มีกริยาตัวเดียวกัน

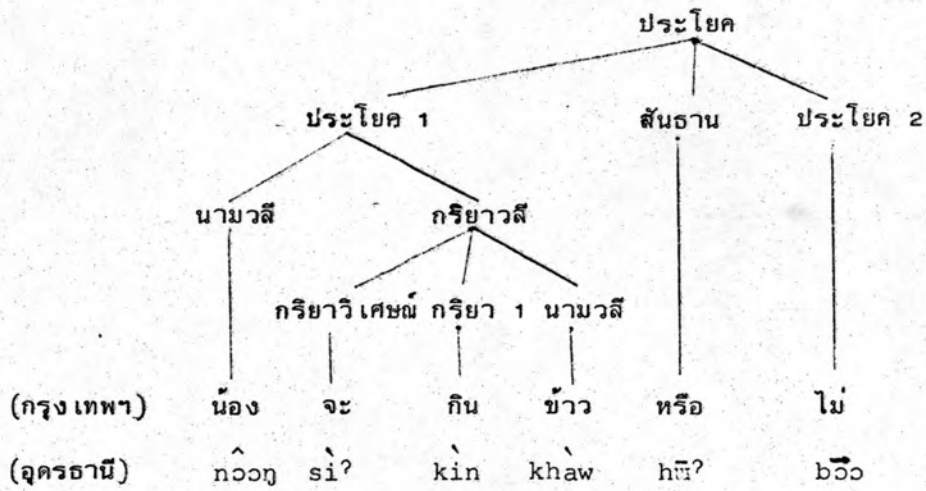
จากนั้นโครงสร้างหลักนี้ก็ผ่านกฎแปรรูปที่ทำหน้าที่ลดรูปส่วนที่เหมือนกันของประโยค 2 ออกไป ซึ่งเป็นกฎแปรรูปที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในทุกภาษา จึงออกมาเป็นโครงสร้างผิว ซึ่งเห็นประโยค ส่วนต้นเป็นประโยคบอกเล่า ค่ด้วย คำปฏิเสธ ตามหลังหรือ ตัวอย่างต่อไปนี้จะแสดงให้เห็น กระบวนการนี้

¹ ประโยคที่มีเครื่องหมาย * อยู่ข้างหน้า หมายถึงประโยคนั้นผิดไวยากรณ์ของภาษา

กฎแปรรูปโครงสร้าง เนกสรรประโยคและการลดสาขา (pruning)

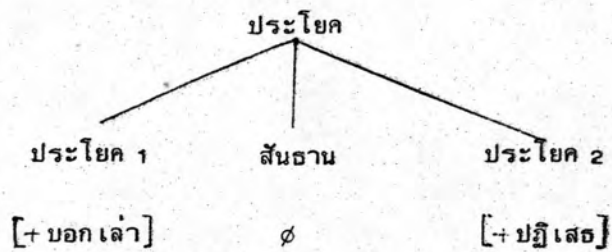
(เลือกใช้)

2.3.2 ประโยคบอกเล่า + คำลงท้ายที่มีที่มาจากคำปฏิเสธ

คำลงท้ายคำถามชนิดนี้หมายถึง ไหม ในภาษากรุงเทพา และ bvoo ในภาษาอุดรธานี

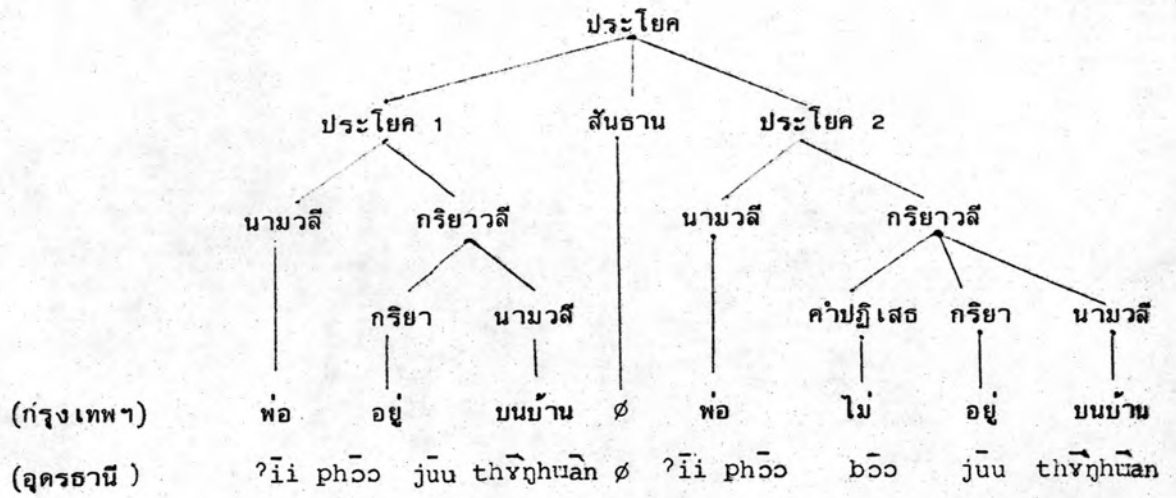
ในข้อ 2.2 การเกิดร่วมกับเนื้อความส่วนต้นของส่วนท้ายคำถาม เราพบปรากฏการณ์อย่างหนึ่งว่ามีคำลงท้ายคำถาม ไหม ในภาษากรุงเทพา และ bvoo ในภาษาอุดรธานี จะเกิดร่วมกับประโยคบอกเล่าเสมอ ทำให้เราพอจะลงความเห็นได้ว่าโครงสร้างชนิดนี้ มีโครงสร้างลึกที่ประกอบด้วยประโยคบอกเล่า และประโยคปฏิเสธ เช่นเดียวกับกับชนิด 2.3.1 แต่สันธานที่เชื่อมในชนิดนี้ เป็นสันธานอรุเพราะไม่ปรากฏรูปสันธานในโครงสร้างผิวเลย

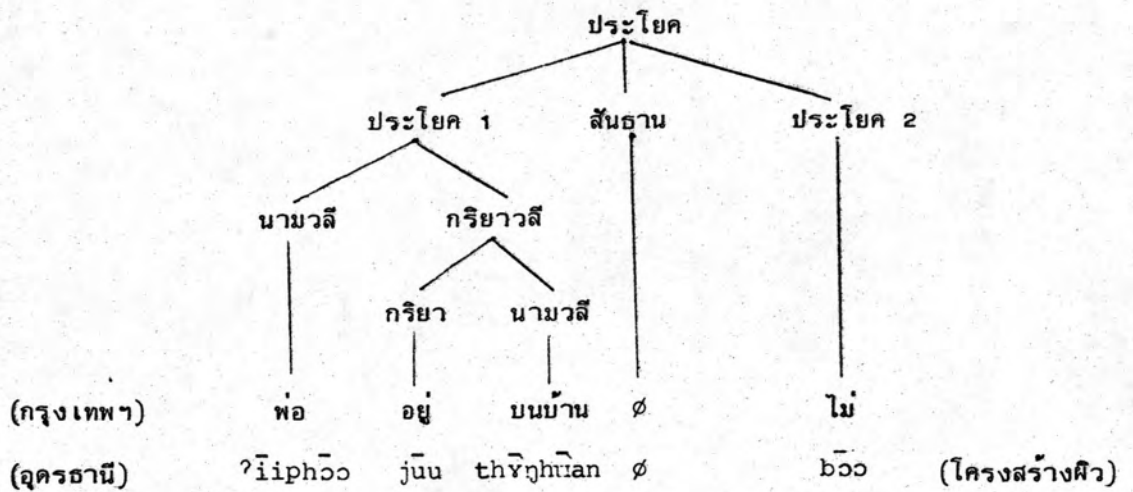
โดยที่ทั้งประโยค 1 และประโยค 2 มีกริยาตัวเดียวกัน

จากนั้นโครงสร้างลึกนี้ก็ผ่านกฎแปรรูปที่ทำหน้าที่ลดรูปส่วนที่เหมือนกันของประโยค 2 ออกไป จึงออกมาเป็นโครงสร้างผิวในภาษาอุดรธานี แต่จะต้องผ่านกฎแปรรูปเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์เสียก่อนจึงจะออกมาเป็นโครงสร้างผิวในภาษากรุงเทพา ดังจะแสดงกระบวนการให้เห็นในตัวอย่างต่อไปนี้

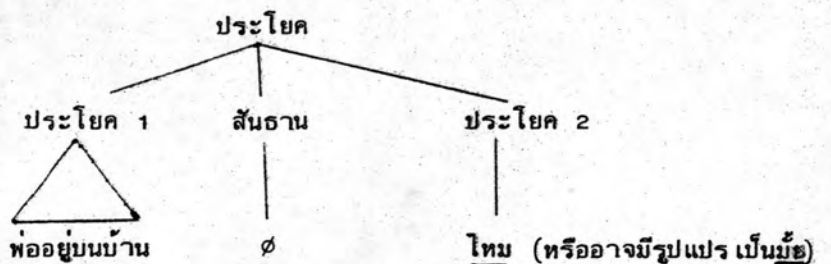

กฎแปรรูปครุพอ เนกรรณประโยคและการลดสาขา
(เลือกใช้)

กฎแปรรูป เปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์คำปฏิเสธ
(บังคับใช้)

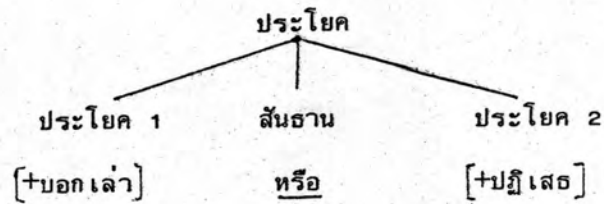
กฎแปรรูป เปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์นี้เองที่เป็นข้อแตกต่างในระบบวากยสัมพันธ์ของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ในภาษากรุงเทพฯ และภาษาอุดรธานี เพราะจะเป็นกฎแปรรูปที่ปรากฏในภาษากรุงเทพฯ เท่านั้น

2.3.3 ประโยคบอกเล่า หรือปฏิเสธ + คำปฏิเสธ + คำสันธาน + รูปแทนปฏิเสธ

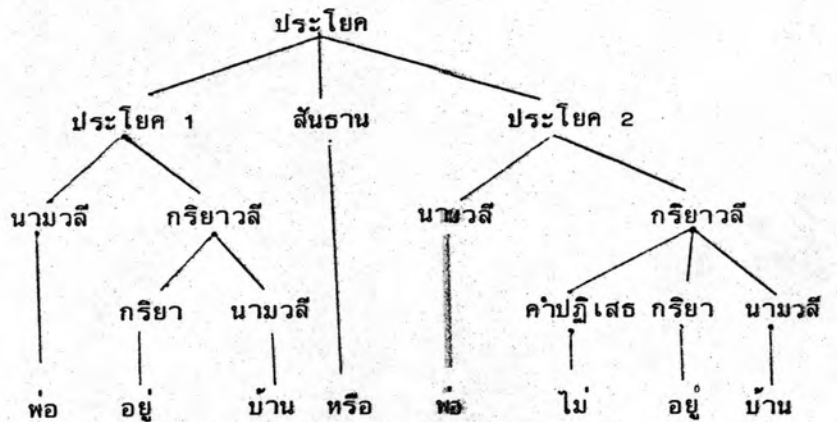
ส่วนท้ายคำถามที่เกิดกับโครงสร้างนี้ คือ หรือ เปล่า ซึ่งมีปรากฏแต่ในภาษากรุงเทพฯ เท่านั้น

เนื้อความส่วนต้นของส่วนท้ายคำถามชนิดนี้จะเป็นบอกเล่า หรือปฏิเสธก็ได้ ทำให้เราอาจจะลงความเห็นที่ เปล่า เป็นรูปแทนปฏิเสธที่ทำหน้าที่ปฏิเสธข้อความที่อยู่ข้างหน้าคำสันธาน หรือ โดยมีโครงสร้างลึกได้ 2 แบบคือ

แบบ ก

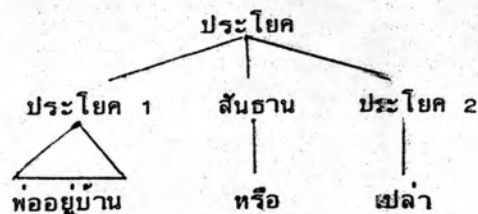

ตัวอย่างเช่น

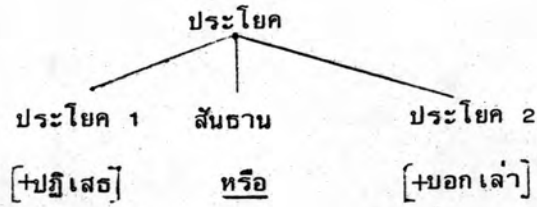

กฎแปรรูปแทนด้วยรูปแทนปฏิเสธ

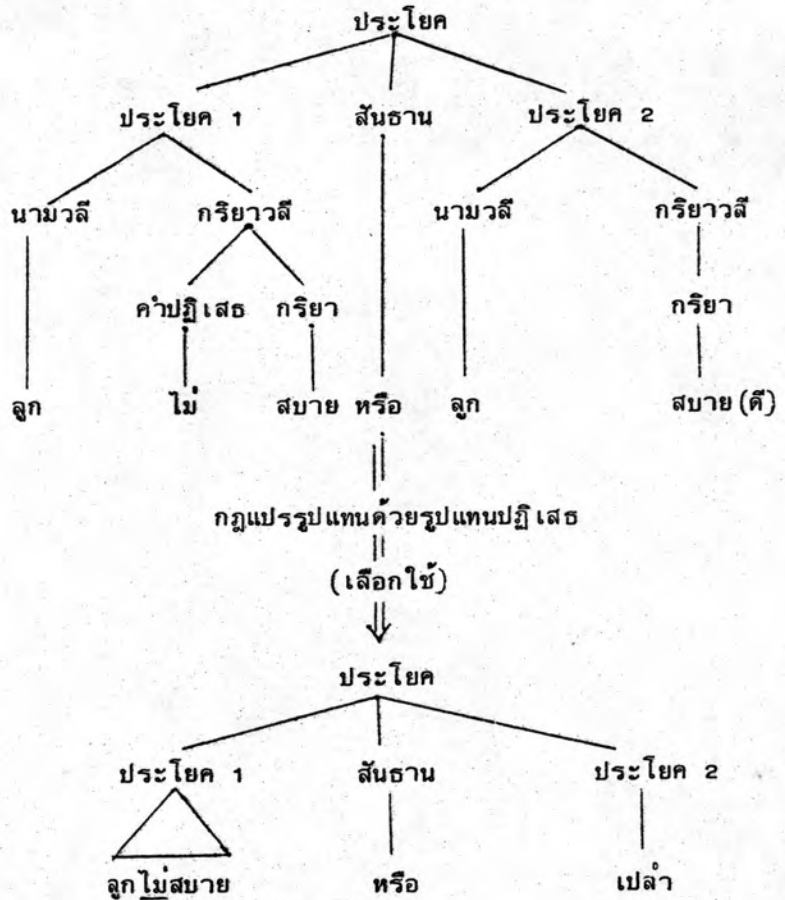
(เลือกใช้)

แบบ ข

ตัวอย่าง เช่น

2.3.4 ประโยคบอกเล่าหรือปฏิเสธ + คำลงท้ายคำถาม

คำลงท้ายคำถามในข้อนี้ ได้แก่ หรือ ในภาษารุงเทพา และ bv̄w, t̄ii, waa

ในภาษาลูครธานี

ในกรณีของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธชนิดนี้ จะเห็นได้ว่าคำลงท้ายคำถาม เป็นองค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบย่อยใดขององค์ประกอบย่อยหนึ่งในประโยค แต่เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดผลกระทบกับความหมายของประโยคทั้งประโยค ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดว่า คำลงท้ายเหล่านี้ อาจจะเป็นองค์ประกอบเลือกได้ (Optional constituent) ของประโยคตามความคิดของ ลุดม วโรตม์ลิขิตต์ โดยคำลงท้ายเหล่านี้จะปรากฏเป็นองค์ประกอบ

ประโยคตามกฎโครงสร้างวลีว่า

กฎโครงสร้างวลี 1 ประโยค → บทนาม + กริยาวลี (ส่วนท้ายประโยค)

และส่วนท้ายประโยค ก็คือ คำลงท้ายซึ่งจะเป็นกลุ่มคำ (Lexical class) ในคลังคำ (lexicon) ของภาษา ซึ่งจะแยกเป็นชนิดย่อยได้ เช่น คำลงท้ายแสดงเวลา (เช่น นะ สี เอะ ในภาษากรุงเทพฯ และ nəʔ mɛʔ thəʔ ในภาษาอุตรธานี), คำลงท้ายแสดงความรู้สึก (เช่น คะ ครับ ในภาษากรุงเทพฯ และ khaʔ khəp ในภาษาอุตรธานี) และคำลงท้ายคำถาม (เช่น หรือ ในภาษากรุงเทพฯ และ bɔɔ tii waa ในภาษาอุตรธานี)

2.3.5 ประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่มีส่วนท้ายที่มีคำกริยา "ใช่" หรือ "mɛɛn"

ปรากฏอยู่

ประโยคบอกเล่า หรือปฏิเสธ + "ใช่" หรือ "mɛɛn"

{ + สันธาน + คำปฏิเสธ
+ คำลงท้ายคำถามที่มีมาจากคำปฏิเสธ
+ สันธาน + รูปแทนปฏิเสธ
+ คำลงท้ายคำถาม

สิ่งที่น่าสังเกตในประโยคคำถามโครงสร้างนี้ก็คือ ส่วนท้ายคำถามมีคำกริยาซึ่งแสดงพฤติกรรมเหมือนกริยา ในกริยาวลีของประโยคอิสระทั่วไป กล่าวคือปฏิเสธได้ เช่น

ภาษากรุงเทพฯ

(2) ก. เขากลับไปแล้วใช่หรือ

ข. เขากลับไปแล้วไม่ใช่หรือ

ภาษาอุตรธานี

(21) ก. laāw mʰiə lɛɛw mɛɛn bɔɔ

ข. laāw mʰiə lɛɛw bɔɔ mɛɛn waa

ข้อสังเกตนี้ทำให้เราอาจจะพิจารณาได้ว่า สิ่งที่เป็นส่วนท้ายคำถามในประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ประเภทนี้ก็คือ กริยาวลีที่เหลืออยู่ของประโยคอีกประโยคหนึ่งก็ตามหลังประโยคที่เป็นส่วนต้นของคำถาม ข้อพิจารณานี้มีข้อสนับสนุนอยู่อย่างน้อย 2 ประการ ประการแรกคือการใช้ผู้พูดอาจจะเว้นวรรค (pause) ได้ระหว่าง ส่วนต้นของคำถามกับส่วนลงท้ายประเภทนี้ แม้ว่าการเว้นวรรคนี้จะไม่ใช่คั่นไป ถ้าเปรียบลักษณะคำถามประเภทนี้กับ 2 ประเภทที่กล่าวมาแล้ว จะพบว่า การเว้นวรรคระหว่างส่วนต้นคำถามกับส่วนท้ายคำถามจะไม่ปรากฏอยู่ ดังจะเห็นได้จากการเปรียบเทียบประโยคต่อไปนี้ ซึ่งจะใช้เครื่องหมาย "+" แสดงการเว้นวรรค

ภาษากรุงเทพฯ

- (22) ก. เธอทานข้าวมาแล้ว + ไข่ไหม
 ข. เธอทานข้าวมาแล้ว*+ หรือเปล่า
 ค. เธอทานข้าวมาแล้ว*+ หรือ

ภาษาอุดรธานี

- (23) ก. caw kin khaw maa lēew + mēen bōo
 ข. caw kin khaw maa lēew *+hū? bōo
 ค. caw kin khaw maa lēew *+bōo

ข้อสันนิษฐานประการที่สองก็คือ การที่บางครั้ง ผู้พูดอาจจะเติมสรรพนาม มัน ลงหน้ากริยาในส่วนท้ายคำถามได้ แม้ว่าจะเติมไม่ได้กับคำกริยาทุกคำ (ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่กล่าวถึงรายละเอียดของการที่ มัน เกิดในตำแหน่งนี้ร่วมกับกริยาประเภท "ใช่" หรือ "mēen" ตัวใดบ้าง เนื่องจากเป็นปัญหาเรื่องปริบททางความหมายที่ซับซ้อนจึงจะไม่รวมไว้ในขอบเขตของวิทยานิพนธ์) การเติม มัน นี้สังเกตว่ามักเกิดกับภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน ดังในตัวอย่างต่อไปนี้

ภาษากรุงเทพฯ

- (24) ก. ใครก็เข้าข้างเขา มันจริงไหมละ
 ข. ใครก็เข้าข้างเขา มันจริงหรือเปล่า

ภาษาอุดรธานี

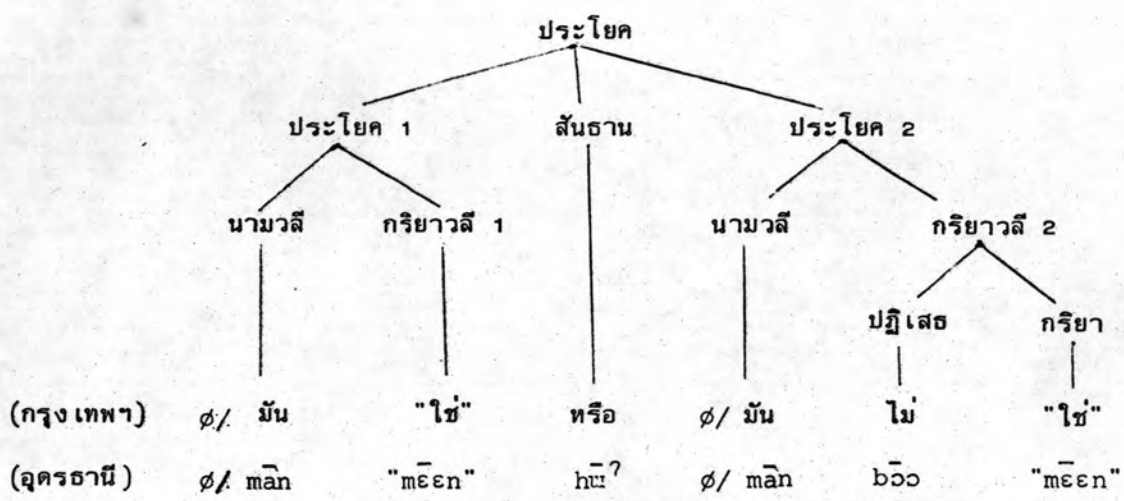
- (25) ก. phāj kò? khaw khàaŋ khǎw mǎn mēen bō? là?
 ข. phāj kò? khaw khàaŋ khǎw mǎn ?i i lǐi hū? bōo

ข้อสังเกตเหล่านี้ทำให้อาจจะสรุปได้ว่า คำถามแบบที่ 5 นี้มีโครงสร้างลึกเป็นประโยคสองประโยคตามกันมา ประโยคหลังมีประธานเป็นรูปแทนชนิดรูป คือไม่ปรากฏรูป¹ หรือรูปสรรพนามสำหรับสิ่งไม่มีชีวิต มัน ในภาษากรุงเทพฯ และ mǎn ในภาษาอุดรธานี

ข้อสรุปนี้จะทำให้เรามองเห็นลักษณะของส่วนลงท้ายคำถามที่มีกริยากลุ่ม "ใช่" หรือ "mēen" ว่าเป็นประโยคคำถามที่แยกย่อยเป็น 4 กลุ่มที่สอดคล้องกับประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ อีก 4 แบบที่กล่าวมาแล้วในข้อ 2.3.1, 2.3.2, 2.3.3 และ 2.3.4 ดังนี้

¹ประภาพร มณีโรจน์, การใช้รูปแทนคำนาม เพื่อแสดงความต่อเนื่องในข้อเขียนภาษาไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529).

2.3.5.1 โครงสร้างลึกที่เป็นอเนกรรณประโยคเลือกเอาระหว่างบอกเล่า และปฏิเสธโดยมีสันธาน หรือ หรือ h̄ci? เป็นตัวเชื่อม

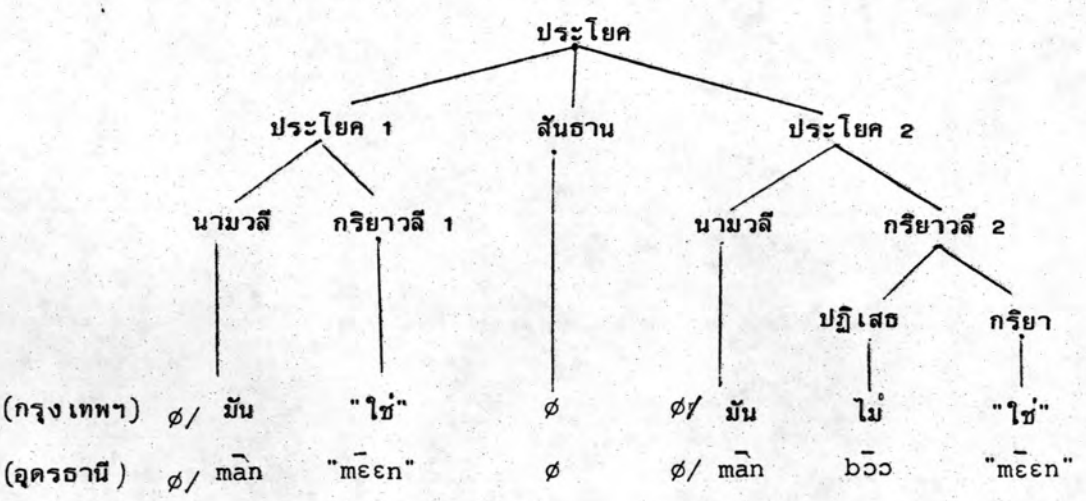

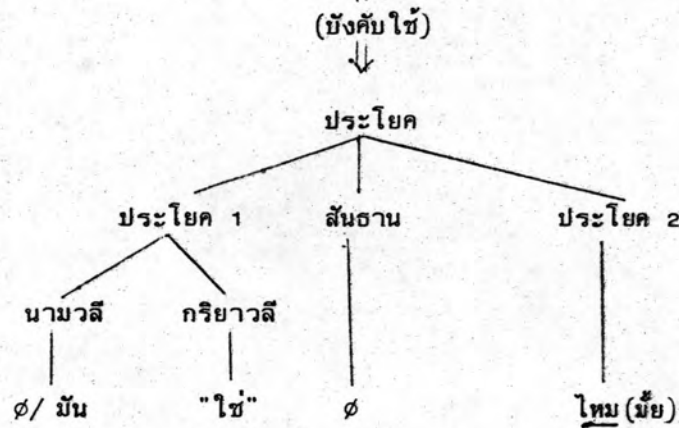
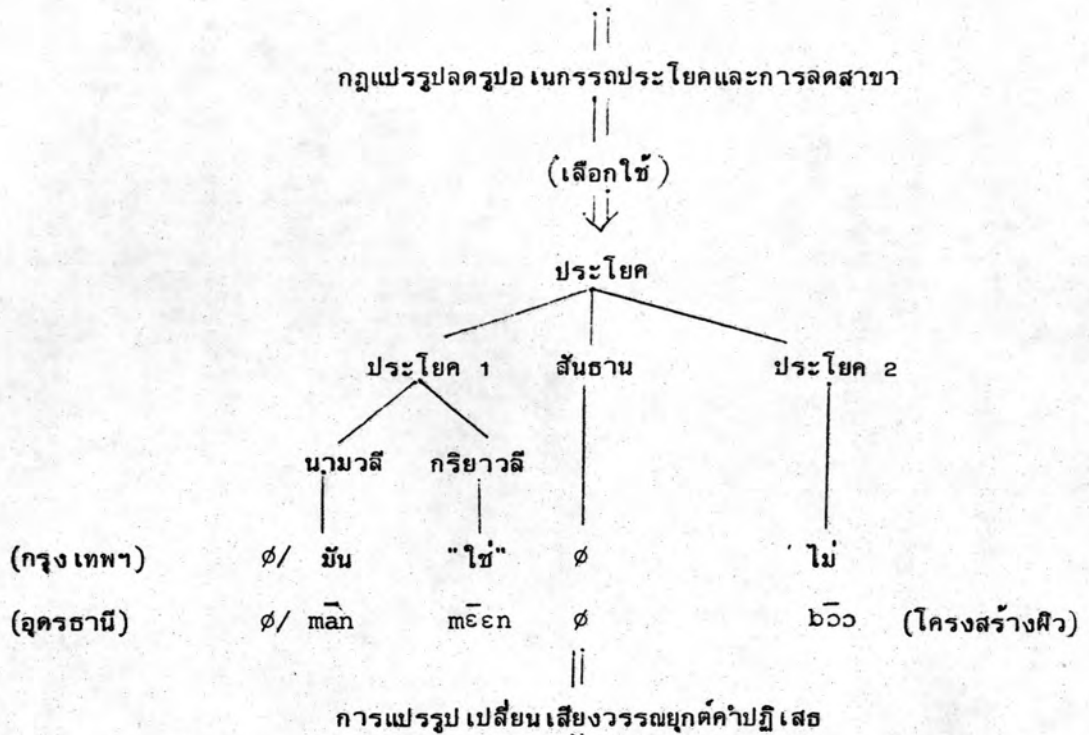
โครงสร้างของประโยคคำถามเหล่านี้ เมื่อผ่านกฎแปรรูปลดรูปแล้วก็จะให้รูปในโครงสร้างผิว เป็นส่วนท้ายคำถามดังต่อไปนี้

ภาษากรุงเทพฯ ได้แก่ "ใช่" หรือไม่

ภาษาอุดรธานี ได้แก่ "mēen" h̄ci? bōo

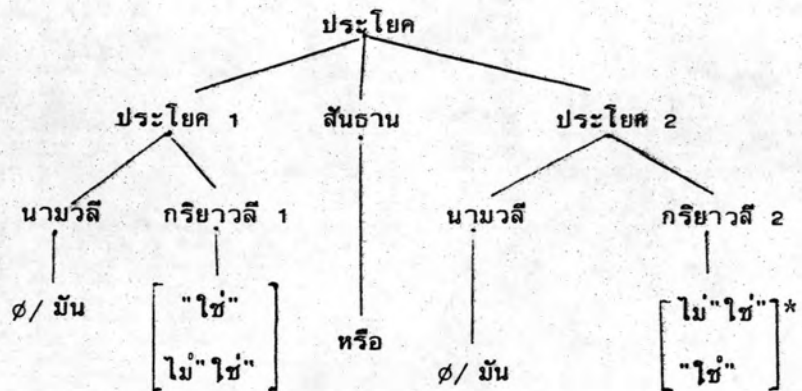
2.3.5.2 โครงสร้างลึกที่เป็นอเนกรรณประโยคเลือกเอาระหว่างบอกเล่า และปฏิเสธ โดยมีสันธานor เป็นตัวเชื่อม

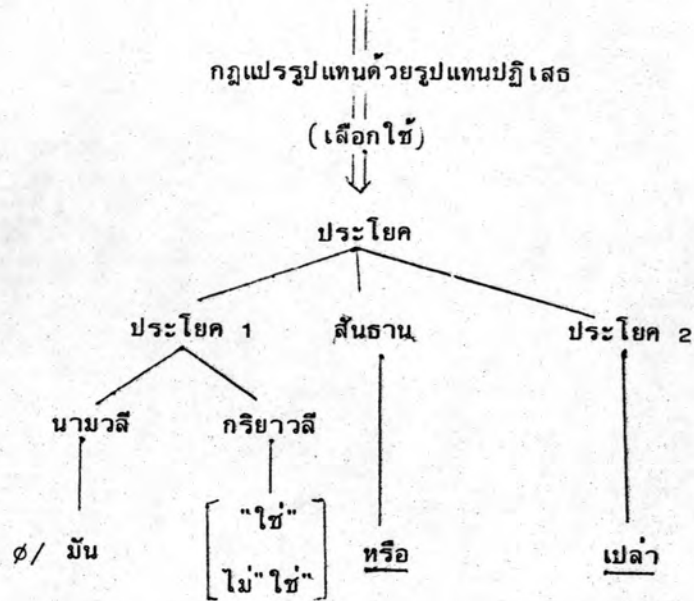

2.3.5.3 โครงสร้างลึกที่เป็นอเนกสรรประโยคเลือกเอาระหว่างเนื้อความ

ที่ตรงกันข้ามกัน และมีการแทนด้วยรูปแทนปฏิเสธ (โครงสร้างชนิดนี้ปรากฏแต่ในภาษากฎเกณฑ์เท่านั้น)

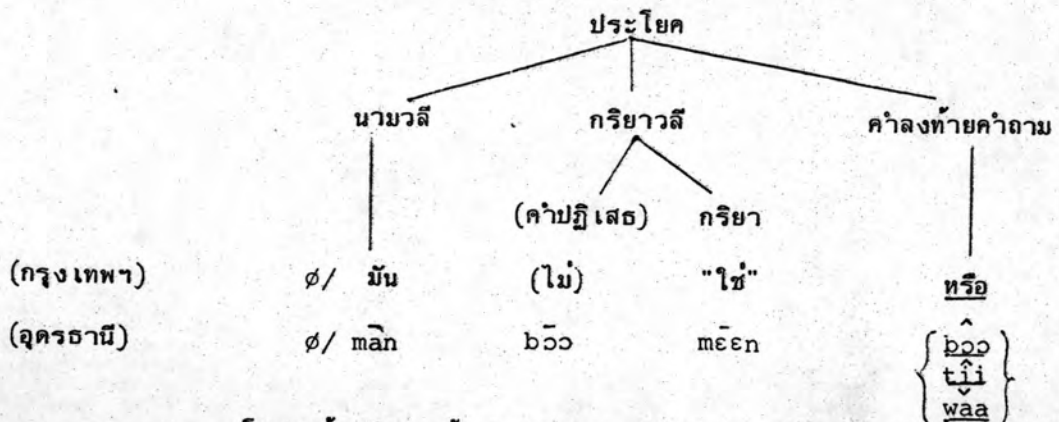
* เครื่องหมาย [ ] หมายถึง เลือกเกิดอย่างใดอย่างหนึ่งที่ตรงกัน

จากโครงสร้างลึกลงนี้ทำให้เราได้ส่วนท้ายคำถามในโครงสร้างผิว 2 หน่วย คือ "ใช่"-
หรือเปล่า กับ ไม่ "ใช่"หรือเปล่า สำหรับ ไม่ "ใช่" หรือ เปล่า นี้ ผู้บอกภาษาถือว่าไม่ปรากฏใน
ภาษาพูด ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่สามารถที่จะวิเคราะห์ความหมายของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่อาจมี
ส่วนท้ายคำถามดังกล่าวนี้ ในบทที่ 3 ได้เพราะไม่มีข้อมูลสนับสนุน

2.3.5.4 โครงสร้างที่มีคำลงท้ายคำถาม มีลักษณะดังนี้

โครงสร้างลึกลง

โครงสร้างลึกลงแบบนี้จะอธิบายการปรากฏของคำลงท้ายคำถามต่อไปนี้

ภาษากรุงเทพฯ ได้แก่ "ใช่" หรือ

ไม่ "ใช่"หรือ

ภาษาอุดรธานี ได้แก่ "mēen" bwa

"mēen" tii

"mēen" waa

bwa "mēen" bwa

บ๊ว "mēen" tii

บ๊ว "mēen" waa

สรุป

เมื่อเปรียบเทียบประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ในทั้งสองภาษาในโครงสร้างลึก ก็จะได้เห็นว่า ความแตกต่างจะปรากฏอยู่แต่ในรายละเอียดเท่านั้น ในหลักใหญ่ ๆ แล้ว ประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ในทั้งสองภาษาจะไม่ต่างกัน